

Predgovor

Ova je monografija svojevrsni nastavak knjige *Hrvaščina in slovenščina v stiku/ Hrvatski i slovenski u kontaktu* koju sam objavila kod istog izdavača godine 2001. Naime, i ovdje je riječ o kontaktu hrvatskoga i slovenskoga jezika koji se proučavaju i kontrastivno, i sociolingvistički, i korpusno, ali i s gledišta učenja/poučavanja tih jezika od osnovnoškolske do fakultetske razine. Teme koje se obrađuju u dvadeset i tri poglavlja pokrivaju široko područje i na neki način odražavaju status i položaj kroatistike (i šire slavistike) na stranim sveučilištima. Na njima se profesori jezika bave ili usko specijaliziranim jezičnim temama koje predaju svojim studentima ili »moraju« predavati takoreći sve jezične razine, ali i druge discipline (od stilistike, povijesti, dijalektologije itd.). Već letimičan pogled na sadržaj ove knjige pokazuje da pripadam potonjoj skupini i da su u središtu mojih istraživanja, već četiri desetljeća, prije svega metodičke teme posvećene učenju/poučavanju hrvatskoga jezika kao stranog.

Neuobičajnost monografije *Izazovi kontrastivne lingvistike* jest u činjenici da je većina tema nastalih u razdoblju posljednjih desetak godina napisana s različitim autorima. Osim šest autorskih rasprava najviše ih je nastalo u suautorstvu s Tatjanom Balazić Bulc, mojom nekadašnjom studenticom i uskoro docenticom na Južnoslavenskim studijima Filozofskog fakulteta u Ljubljani. Među drugim autorima možemo govoriti o nekim »stalnim« imenima vezanima uz određena područja istraživanja, npr. metodičke teme s Mirjanom Benjak, istraživanja govora s Damirom Horgom i Markom Likerom, jezično testiranje i međujezik s Inom Ferbežar, hrvatsko-slovensko kontrastivno jezikoslovlje s Marijom Smolić. Neke od tema koje su se, po mom mišljenju, dobro uklopile u koncept monografije istraživane su ili u sklopu različitih slovensko-hrvatskih bilateralnih projekata (npr. paralelni hrvatsko-slovenski korpus s Markom Tadićem) ili su bile predstavljene na tematskim simpozijima (npr. rasprava o simultanom hrvatsko-slovenskom bilingvizmu sa Simonom Kranjc i rasprava o kulturološkim sadržajima u učenju/poučavanju jezika s Mašom Plešković). U duhu interkulturalnoga pristupa jezik je rasprava onaj kojim su one pisane, dakle i hrvatski i slovenski.

Monografija je podijeljena na tri dijela. Prvi dio *Od kontrastivnih do sociolingvističkih i korpusnih proučavanja* otvara se poglavljem o prikazu proučavanja hrvatskoga i slovenskoga jezika. Na uvodnu, preglednu raspravu nadovezuju se dva poglavlja o počecima hrvatsko-slovenske kontrastive u radovima Vatroslava Kalenića. Slijedi poglavlje o automatiziranome redu riječi u hrvatskome i slovenskome jeziku, poglavlje o slovensko-hrvatskome paralelnom korpusu i poglavlje o problemima studenata s akademskim diskursom. Prvi dio monografije završava raspravom o

sociolingvističkom statusu nekadašnjeg *srpskohrvatskog jezika* u Sloveniji posljednjih pola stoljeća. Naime, treba istaknuti da se u vezi s tim jezikom u slovensko-me društvu negativne konotacije gube, a novonastali standardi na novoštokavskoj osnovici (bosanski, crnogorski, hrvatski i srpski) dobivaju status stranih jezika. Drugi dio monografije (*Nešto između ili o međujeziku*) bavi se simultanim slovensko-hrvatskim bilingvizmom, tekstualizacijom spontanoga govora u govornika prvoga i stranoga jezika, istraživanjem fluentnosti govora u prvom i stranom jeziku te istraživanjem (ne)tolerancije prema govornicima hrvatskoga i slovenskoga kao stranih jezika. Treći dio monografije (*Hrvatski i slovenski u metodičkom obzoru*) posvećen je didaktičkim/metodičkim problemima učenja hrvatskoga i slovenskoga jezika (prvih, ali i stranih), književnosti i kultura od osnovnoškolske do sveučilišne razine. Ovdje se odgovara na pitanja međusobnoga poznavanja i učenja/poučavanja susjednih jezika, književnosti i kultura. Što se osnovnoškolske razine tiče, riječ je o poznavanju školskih sustava, konkretnije pozitivnih i negativnih učinaka osnovnoškolske kurikularne reforme u Sloveniji, sličnostima i razlikama u ranome učenju slovenskoga i hrvatskoga kao prvih jezika te o hrvatskome kao izbornom predmetu u slovenskoj devetogodišnjoj osnovnoj školi. Srednjoškolskoj su razini posvećene dvije rasprave: jedna se bavi prisutnošću susjednih književnosti u srednjoškolskim nastavnim programima, a druga položajem Franceta Prešerna u hrvatskim i slovenskim nastavnim programima te čitankama/udžbenicima. Fakultetskom se razinom bave rasprave o problemima učenja i prevodenja srodnih jezika, pogotovo jezičnih struktura koje u nekom jeziku ne postoje te rasprava o zamkama koje se javljaju u izradi jezičnih testova. Monografija završava poglavljem o kulturnološkim sadržajima u učenju/poučavanju stranoga jezika – naime, razvijena interkulturalna kompetencija dio je učenja stranoga jezika i ona pomaže i razumijevanju i poštovanju različitih kultura te prevladavanju stereotipa.

Što treba imati na umu pri čitanju ove monografije? Prije svega vrijeme u kojem su tekstovi pisani, što se vidi u bibliografskoj bilješci na kraju knjige. Svakako bi neki dijelovi danas drukčije izgledali, a tako najvjerojatnije misle svi autori koji se kritički odnose prema svome poslu, premda od osnovnih postavki ništa ne bih/ne bismo mijenjali. Potonje se naročito odnosi na istraživanja koja su, iako su neka nastala prije 10-ak godina, i danas iznimno aktualna. Nadalje, u monografiji su moguća eventualna preklapanja i/ili ponavljanja zbog toga što su problemi uočeni u jednom dijelu monografije razrađivani detaljnije i u nekom drugom dijelu. Načelno tekstovi nisu mijenjani osim uobičajenih ujednačavanja te manjih zahvata da bi se dobila zaokružena cjelina. Literatura je objedinjena i ujednačena, a u fusnotama su ponegdje dodane dopune i/ili informacije koje omogućuju bolje razumijevanje određene teme.

Monografija *Izazovi kontrastivne lingvistike* ponajprije je namijenjena studentima (južne) slavistike u Sloveniji i drugim stranim sveučilištima, ali mislim da može dobro doći i studentima kroatistike i slovenistike kao prvih jezika (posebice onima koje zanimaju hrvatski i slovenski jezik kao strani), profesorima hrvatskoga i slovenskoga kao prvih jezika te profesorima stranih jezika, filolozima i svima onima koje zanimaju jezični kontakti, posebice hrvatskoga i slovenskoga kao stranih/prvih/drugih jezika.

Srdačno zahvaljujem svim suautoricama i suautorima bez kojih ove monografije ne bi bilo, kao i svima onima koji su na bilo koji način pomogli pri nastajanju ove knjige. Zahvaljujem također agencijama ARRS (Javna agencija za raziskovalno dejavnost Slovenije) i JSPS (Japan Society for the Promotion of Science) na stipendiji koja mi je omogućila boravak u Slavističkom istraživačkom centru Sveučilišta u Hokkaidu u Sapporu, gdje sam dovršila rad na knjizi. Na pomnome čitanju i korisnim savjetima zahvaljujem recenzenticama prof. dr. Marini Katnić-Bakaršić i prof. dr. Aleksandri Derganc. Zahvalnost dugujem i agenciji JAK (Javna agencija za knjigu) za sufinanciranje te izdavaču – Znanstvenoj založbi Filozofskog fakulteta, koji mi je omogućio da nastavim dijalog s hrvatskim i slovenskim jezikom, književnošću i kulturom.

U Ljubljani, ožujka 2012.

Vesna Požgaj Hadži